

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գին 150 դր.
Վեցամսեայ „ 80 „
Մեկ ծանուցումը տողին 5 դրուով է
Տարբարությունները կանխիկ են:
Մտարագրությունները ամսական 1 դր.
և 15 րոպե կը սկսին:

Դառն երթալիք լրացնողներու համար
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրացրայս վերաբերեալ նամակ կամ որ
եւ իցէ գրութիւն խմբագրին պիտի
ուղղուի. եւ ասանց համարեն ծախ-
քը խրադիմ վրայ է:

ՎՈՐԱՍՏԱՆԻ ԴԵՍՏՐՈՒՄ 24 ՓԵՏՐՈՒՄ
ՊՐԵՍԲՈՒՆ ԼԵՈՒՍԻԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարտիկա 14 մարտ (փետր. 17)
Յորեն կիշնայ, Գիններ որոշ չեն, Ետե-
ւէ ջորեն կուղայ: — Մուսամ 62: — Մե-
տաքսին ու խողակին դիւերը հաստատուն:
— Զէթ 74:

Փոխանակութիւնը 24, 97 րոպ: — Փոստ-
ները կիշնան 69, 40 — Փոստայիտէ 95 րոպ:

Լոնդոն, 5 մարտ (19 փետր.)
Իտալիոյ մէջ պաշտօնէի փոփոխութիւն
եղաւ:

Գաղղիոյ քաղաքապետութիւնը շատ զ-
հայտնի է:

Արմենացի գինները հաստատուն են. վա-
ճառանոցին մէջ մեծ շարժում կայ: — Խահուէ
62: — Շաքար 55, 5:

Օսմանեան փոխադրութիւն, հինը 85, նո-
րը 75: Միլիէ 65: — Քոնստանտն 93 րոպ:
Դրամը կուղուի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Իտալիոյ կառավարութեան պաշտո-
նէի փոփոխութիւնն եւ Գաղղիոյ քաղա-
քապետութեան զոհացուցիչ վիճակի մէջ
չըլլալը՝ որ հեռավորը կը ծանուցանէ՝
խիստ ծանրակշիռ լուրեր են: Եւստ
մարդ անհամար հետաքրքրութեամբ կը
սպասէ այս յանդիմանալի դարձածքին
ինչ ըլլալն իմանալու, որ կրնայ ծանր հե-
տեանքներ ունենալ:

Եւստ անստուգելիութեան փարատումը
յառաջիկայ թղթաբեր շոգեմանէն սպա-
սելով, առայժմ սովորական ծախքով եւ
կամ վերջին լուրերուն բովանդակութիւ-
նը դենք հոս:

Գաղղիոյ Օւերակուտի ժողովը կայ-
սեր տրուելէք ուղերձ մը պատրաստելով
անոր մէջ Հռոմի խնդրին նկատմամբ
հետեւեալ խօսքերն ըսած է.

« Դուք, վեհափառ Տէր, պիտի յա-
րառէք Ձեր պաշտպանութեան եւ
հաշտարարութեան գործին մէջ, ինչպէս որ
մենք ալ պիտի յարաւենք մեր փառա-
հաւթեան եւ մեր համոզմանց մէջ: Եւստ
տարակոյս դուք ալ մեզի հետ ցաւ կ'ըզ-
գաք որ (Իտալիոյ նկատմամբ) ըրած ջան-
քերնուդ մէջ՝ մերթ չափապանց ձգու-
ներ ու պահանջումներ կ'ըլլեն զէմերնիդ,
մերթ ընդդէմութիւն ու անարժանութիւն:

Եւստ կշտամբանաց խօսքերուն առա-
ջինը Իտալիոյ կառավարութեան եւ վեր-
ջինը Պապական աթոռին ուղղուած ըւ-
լարով, երկուքն ալ կուսակիցները զըժ-
գոհ եղած են:

Գաղղիոյ լրագիրներէն ոմանք հակա-
սովորութիւն կը տեսնեն այս խօսքերուն մէջ.
Թէ որ, կրնան, Իտալիոյ կառավարու-
թեան գաղափարները չափապանց ձգու-
ներ յառաջ եկած են, ինչպէս կրնայ
ուրեմն Օւերակուտը ցաւիլ Հռոմի ար-
քունեաց ընդդէմութեանն ու անշարժու-
թեանը վրայ:

« Յայտնի կը տեսնուի, կըսէ Օրի-
նիոն Կաթիմալ լրագիրը, թէ պատկառելի

ժողովն ակամայ տրիպուներ է Պապին ան-
քաղաքագէտ յամառութիւնը եղբերու:
Դժբաղդարար իր այս համարձակութիւ-
նը ներքեւ տալու համար՝ հարկաւոր դա-
տեր է՝ Ս. Վիթտին ընթացիկը վրայ ը-
րած դատարանութիւնը Իտալիոյ թագա-
ւորին դէմ ուղղուած դատաքննութիւն-
ներով փոխարինել, որով գրեթէ բոլր-
ովին կ'ընչայնէ հռոմի Վիթտին դէմ
յայտնապէս ուղղուած յանդիմանութեան
Հռոմի մէջ ընկելը ազդեցութիւնը:
Ս. ան գեթ որ Ս. Երթոր Լամանուէլ
թագաւորը ձգտանք եւ անշարժաւոր դա-
հանքանց տեղի կուտայ, ինչ իրաւամբ
Պապը կը կշտամբուի այնպիսի պահանջ-
ման դէմ կ'ենտացնէ հաւանքով: Եւստ
տալիոյ միութեան կայսրութիւնը մեծ գործ
մըն է, Պապին իր աշխարհական իշխանու-
թիւնը չկորսնցունելու համար մաքսուումը
ինչպէս կրնայ արգար իրաւունք կուղիլ:
Կամ այն իրաւունքը՝ թէ որ արդար է նէ՝
յանցաւոր կըլլայ բացարձակապէս մեծե-
լով այնպիսի մեծ գործ մը որ անշարժա-
ւոր պահանջումներ ընելու կենէ:

« Եւստի արարած ու անորոշ խօս-
քերը չեն կրնար փութացնել այն վեճին
լուծումը որ Հռոմի, Իտալիոյ եւ աշ-
խարհի ունի միտքը դրաւած է: »

Տեղա լրագիրն ալ անիւրաւ եւ ան-
պատեհ կը դատի խոհեմութիւնն պատ-
ւիրել Իտալիոյ՝ որ ամենազգուշար պարա-
զաներու մէջ խոհեմութեան անպայտցներ
տալէ դարձած է:

Գաղղիական լրագրի մը խօսքին նա-
յելով՝ Գաղղիոյ կառավարութիւնն հե-
տեւեալ հաշտարար միջոցը պիտի առա-
ջարկէ եղեր Հռոմի կառավարութեան:
Պապը անուետով տէր ծանցցուի Հռոմի
հին երկիրներուն որոնք հիմա Իտալիոյ
թագաւորութեան հետ միացած են: Հը-
ռոմի քաղաքին եւ սուրբ Պետրոսի ժա-
ռանգութեան վրայ ալ բացարձակ վեհա-
պետ մնայ: Եւստ վերջին երկիրը առան-
ձին փոքրիկ տէրութիւն մը ըլլայ լի աշ-
խարհակամներէ կազմուած կառավարու-
թեամբ մը. երեսփոխանական ժողով եւ
ծերակոյտ մը ունենայ: Օւերակուտին
նախադասը երկու տարուան համար ընտ-
րուի, բոլոր քաղաքական իշխանութիւն-
ներն անոր ձեռքը ըլլայ եւ կառավարու-
թեան պաշտօնեայինն ալ նա կարգէ:

Իսկ միւս բաժանեալ երկիրները Պա-
պին տուրք մը վճարեն ու Իտալիոյ թա-
գաւորութեան հետ միացեալ մնան:

Եւստ կարգադրութիւնը տպահովի
կաթոլիկ տէրութեանց երաշխաւորու-
թեամբ՝ որոնք նաեւ դրամական նպաստ
մը Պապին վճարելու խօսք պիտի տան:

Ինչհանրապէս կը կարծուի թէ այս
կարգադրութիւնը եթէ ստորդ է՝ ոչ
Հռոմի արքունիքը կրնայ գոհ ընել եւ
ոչ Իտալիոյ կառավարութիւնը:

Եւստի լրագիրներն խորհրդարանն ալ
թագուհոյն ուղերձ մը պատրաստելու
տալիւ երկար ատենադրանութիւններ եւ
ղան, որոց մէջ՝ ըստ մեզ՝ առաւելագոյն
ուշադրութեան արժանիներն են Եւստի-
կայի Միացեալ-Կահանդաց եւ Մեք-
սիկայի նկատմամբ արտաքին գործոց որշ-

տօնեայ լրագր Միացեալ ըրած հետեւ-
եալ պաշտօնական յայտարարութիւնն-
ը:

« Չեմ կրնար չմտածել որ ասկէջ
մնչեւ քանի մը ամիս պիտի հասկըցուի թէ
հիւսիսային նահանգները կրնան հարա-
ւային նահանգներն իրենց հետ միացնե-
լու ջանքերին զուլի հանել: Թէ որ չը
կրնան յաջողիլ, համագումար թէ աւել-
եւ լաւ կըլլայ որ կառավարութիւնը, եւ
ընտրականայ ժողովը եւ ապա իրենցմէ
համագումար իրենց ջանքերուն ունայնու-
թեանը վրայ, եւ պատրաստ ըլլան դաշ-
նադրութիւն մը ստորագրելու որով հա-
րաւային նահանգաց անկախութիւնը ծանց-
ցուի: Բայց պէտք է որ այս համագումար
իրենց ջանքերուն անարդարեւ ըրելով ծա-
ղի մտքերնուն մէջ եւ ոչ օտար տէրու-
թեան մը միջամտութեամբ:

« Թէ որ Եւստիկայի ժողովուրդը
զինուց բազէն ու իր ջանքերուն անյա-
ջողութեան պարտաւորի հարաւային նա-
հանգաց անկախութիւնը ծանցնալու, կը
յուսամ որ ոչ միայն այս երկու ժողով-
ները իրենց բարեկամութեամբ իրարու հետ
կը կապուին, այլ եւ Միացեալ-Կա-
հանգները գոհ կըլլան Եւստիկայի տէրու-
թեանց վարմունքէն, անոնց ունեցած
յարգանքն իրենց հզոր միութեանը նը-
կատմամբ՝ որուն մէջ ու թուան տարիէ ի
վեր աղաքութիւնն հիմնուած է, եւ ըստ
որում զգուշացան ժամանակէ առաջ այս
գործին ընթացքին մէջ մանելու: Եւստ
ընդհանրապէս հիւսիսային նահանգներն
համոզուած ըլլային որ հարաւայիններն ի-
րենց անկախութիւնը օտար միջամտու-
թեան ու գործութեան նպատակով հաստա-
տեցին, ասկէջ յոսանքով թեան զգացում
մը կը ծագէր սրտերնուն մէջ այն երկրին
դէմ որ առաջին անգամ միջամտութիւն
ըրած ըլլար, թշտամութիւն ու դառնու-
թիւն մը կը ծագէր որուն վրայ դարեւով
պիտի ողբային: (Օւսիսահարութիւնը): »

« Գանք Մեքսիկայի: Եւստիկային
երեք տէրութիւնները դաշնադրութեամբ
կապուած են, եւ բնաւ ազդեցութիւն մը
չպիտի գործածուի Մեքսիկայիներն ար-
զիկելու համար որ իրենց ուղեւ կառա-
վարութեան կերպի իրենց որոշեն: Եւստ
տալիւ խօսելով՝ եւ ուրիշներուն չափ վը-
հուիլու չուենան, եւ կը կարծեմ որ մեր
երկրին համար սնահաժեշտ պարտաւորու-
թիւն մըն է մեզի տրուած միասնեան
հատուցումը ձեռք բերելու ջանալ: »

Եւստիկային գաղղիական Բաթի
լրագիրն զրուած նամակ մը լուր կուտայ
թէ Հարաւային նահանգաց նախագահ Մ.
Մեքսիկային Տալիս խաղաղութեան նոր
առաջարկութիւններ ըրեր է հիւսիսային
նահանգաց կառավարութեան հետեւեալ
պայմաններով:

1. Հարաւային նահանգաց անկա-
խութիւնը ծանցցուի:
2. Հարաւային ու հիւսիսային մէջ
աղաք տուրեւտութիւն հաստատուի:
3. Փախչող դերիներուն համար դըր-
ուած օրէնքը վերնայ:
4. Նորիկ գործաւորներու ձեռքը

աշխատութիւն հաստատուի հարաւային
նահանգաց մէջ:

5. Գերութիւնը քսան եւ մեկ տար-
ուան մէջ ջնջուի:

Եւստ առաջարկութիւններն (եթէ
ստուգիւ եղած են) կը հասկըցուի որ Հա-
րաւային նահանգներն աղաք եւ ինքնիշ-
խան ազգ մը ըլլալու համար զէնք՝ առաժ-
եւ եւ ոչ գերութիւնը մշտնջենապէս հաս-
տատ պահելու համար:

Մեքսիկայի գործը կերելի թէ առջի
երանը կարծուածին չափ դիւրութեամբ
չպիտի կրնայ լինալ, Մեքսիկայիներն
առանին վեճեր, մեկի թողով՝ պատրաս-
տուեր են ամենայն գործութեամբ դաշնա-
ւոր:

Եւստիկային եկած վերջին լուրերը կը
ծանուցանեն թէ Մեքսիկային Քալի-
ֆորնիա լուր դացեր է թէ արդէն Սպա-
նիացիները Վերա-Քրիզե մօտ Մեքսի-
կացոց հետ սատորիկ պատերազմի մը բըռ-
նուեր՝ ու չարաչար յարկութեան են:

Եւստիկային լրագիրներն ոմանք այս
լուրն անհաւատալի կը համարին:

Մեքսիկացոց այս դիմադրութեան
չարժանիքները կրնանք բովանդակած հա-
մարիլ հետեւեալ յայտարարութեան մէջ
զոր յիշեալ հաստատակապետութեան նա-
խադասն ուղղած է իւր ազգին, եւ որսէ
կը հասկըցուի թէ Մեքսիկայիները կարծ-
ուածին չափ նկուն աղք մը չեն:

Մեքսիկայի լրագիրը:

Եւստիկայի մէջ մեզի դէմ պատրաստուած
պատերազմին լուրը դժբաղդաւար ստուգուե-
ցաւ: Սպանիացոց զօրքերը մեր հողը մտան
մեր ազգային պատուը թշտամտեցաւ, մեր
անկախութեանը վտանգ կ'ապառնայուի: Այս
ծանրակշիռ պարագայներուն մէջ հաստակա-
պետութեան կառավարութիւնը իր գլխաւոր
պարտաւորութիւններէն մէկը կը համարի ձեռ
աչքին առջեւ դնել իւր սկզբունքները որ իր
քաղաքականութեանը հիմ պիտի ըլլան:

Եւստիկային ամենուն չահուն վրայ ըլլալով,
ամեն բարի Մեքսիկացոց պարտքն է իրենց
հարստութեամբն ու արիւնովը նըպաստել
հաստակապետութեան փրկութեանը, ինչ-
պէս որ մեր ալ պարտքն է կառավարութեան
ընթացքը ազգին իմացնելը:

Ամսոյս 14 թիւ Վերա-Քրիզե կառավարի-
չը Սպանիացոց նաւակն գործութեան հա-
մանատարէն առաջարկութիւն տաւալ որ
քաղաքն եւ Ուլոյայի բերդն Սպանիացոց
յանձնէ: Սպանիացոց զօրապետը կիմացնէ
միանգամայն թէ բերդին գրաւմը երաշխա-
ւորութիւն մը պիտի ըլլայ այն իրաւունքնե-
րուն ու պահանջումներն որ Գաղղիոյ
եւ Մեքսիկայի հետ համաձայնութեամբ պիտի
պաշտպանէ Մեքսիկայի կառավարութեան
դէմ:

Այս յարձակման պատճառները ձեռք չեն
այն է Մեքսիկայի կառավարութեան կողմանէ
Սպանիոյ կառավարութեան պատճառեալ վը-
նաները եւ Սպանիոյ արդար բողոքներուն ի-
րաւունքը չընելու կարծեցեալ յամառութիւնը:

Մեքսիկայի կառավարութեան անայլալակ
վաշմունքը չենքք արդարութեան անկողմ-
նապահ աչքին՝ այսպիսի ամբաստանութեանց
առջեւ կանգ առնուլ, Սպանիոյ կառավարու-
թիւնը 1856 թին խաղաղութեան դաշնադրու-
թեանն ի վեր ինքզինք Մեքսիկայի բարեկամ
տէրութիւն մը համարեց միշտ բարեկամական
յարաբերութիւններ ունենալով մեր հետ: այս
իրողութեան դէմ կարելի չէ Սպանիոյ դեմադ-

նին ճամբարը իրեն առարկութիւն յառաջ
բերել. ըստ որում անոր ճամբարներն բոլոր
պարագայները բաւական ծանօթ են. եւ ամեն
մարդ գիտէ որ կառավարութիւնը երբեք չը
զլադաւանոր մասնաւոր պատճառները բա-
ցատրել. որոնք քիչ խօսքով մէջ կրնան բո-
ւարել. որոնք քիչ ազգային հոգին հնազանդ
օտարազգի պաշտօնատար մը որ հաւաքակա-
պետութեան օրինաւոր իշխանութիւններուն
գէտ ապաստարարութիւն հանդիսանալու յայտնի
ձեւաւորութիւն կրնայ:

Ուրեմն կառավարութիւն այս պարագա-
յի մէջ իրաւունք մը չի գործ դրած է, որն որ
ամեն ազգ ունի եւ չի գործ կը դնէ, եւ նոյն իսկ
Սպանիա ալ շատ անգամ ի գործ դրած է կա-
ռավարութիւնն այս իրաւունքը ի գործ դրած
ատենը միանգամայն յայտարարութիւն ըրեր
էր թէ այս բանը Սպանիոյ հետ եղած բարեկա-
մական յարաբերութեանց պէտք չէր որ բը-
նաւ գտնուի, եւ թէ ինքը նոյն յարաբերու-
թեանց պաշտօններն կը վարէր:

Սպանիոյ հպատակաց գէտ գործուած բըռ-
նութիւններն ալ չեն կրնար արգելք ցուցադրել
Սպանիոյ կառավարութեան հետ բարեկամ
մտաւոր յայտնի բաղձանքներու դէմ. ըստ ո-
րում այս բռնութիւններն անհրաժեշտ հետե-
ւանք էին այն ընկերական վերափոխութեան
որուն ազդը ձեռք դարձաւ արմատախիւ ընե-
լու համար այն գեղձումները որ իր թշուա-
ռութեանց ճշտակապէս պատճառներն էին, եւ
ամեն ուրիշ ազդերն ալ անոնց բացառութեան
անոր վերջը կրնային:

Թէ որ Սպանիոյ հպատակներն ուրիշ ամեն
տէրութեանց հպատակներէն աւելի նեղու-
թիւն կրնային, պատճառն այն է որ աւելի բազ-
մաթիւ էին եւ ամենքն աւելի եռանդուն կեր-
պով մեր ընտանի մէջներուն խառնուելոյն եւ
միասնականութեան իրաւունքով:

Ասկէջ դատ, հետ գիտել յաջորդող դա-
նազան վարչութիւններն ալ միշտ ունեցողը
եղան Սպանիոյ դեպքերն առարկային կողմնէ
բոլորով բոլորով, եւ հաճութեամբ
ընդունելին անպակի բողոքները որ արդա-
րութեան սկզբանց վրայ հիմնեալ կերպէն:

Մեր անկախութիւնը ճանչցուելէն շատ
առաջ՝ Մեքսիկայի երեսփոխանաց ժողովը ազ-
գային պարագ ճանչցրել էր Սպանիոյ կառավա-
րութեան ունեցած պատերազմը. եւ այս ճա-
նաչումը դարձեալ չկրնար արգելիլ որ մեր բո-
ւորներն մէկ մասը մեր անկախութեան գէտ մար-
տնակը գործածուելոյ:

Եւ քան Սպանիոյ պահանջներուն պատ-
ճառաւ եղած կարգադրութիւնը դաշնադրու-
թեան մը կերպարանք առաւ: Սոյն ժամանա-
կը քանի մը շահախնդիր պոպուլարներ Մեք-
սիկայի կառավարութեան բարի յօժարու-
թիւններէն օգուտ քաղել ուղիով մտադարձին
ամենիքներ կրնան հանելոյն որ վերջիվերջ
դաշնադրութեան պահանջած պայմաններէն
բացառուի: Մեքսիկայի կառավարութեան
ամենաբնական իրաւունքն ալ աշխատեցաւ անոնց պա-
հանջումներն ուղղելու եւ իրենց բուն ար-
ժէքը ճանչցնելու:

Ամեն ժամանակ կառավարութիւնը յօժա-
րամտութիւն ցուցցած է հիմնաւոր պահանջ-
մունքներն ընդունելու, գոն որ արդիւն կը ներքի
մեր դրամական հարգութիւնը որ երկիրս
մեծագոյն ազգային ալ քաջամասն էր: Ամեն
ազգերը եւ մասնաւորապէս Սպանիա ձախոր-
դութեան եւ չքաւորութեան ժամանակներ
անցուցին, եւ ամենն ալ իրենց պարտաւե-
րներէն իրաւունքով ստացան իրենց պարտ-
քը յաջող ժամանակի մէջ վճարելու: Միայն
Մեքսիկայէն կը պահանջուի իր կարողութե-
ան վեր գոյներ ընել:

Թէ որ Սպանիոյ կառավարութիւնն ուրիշ
պահանջումներ ունի ընելիք դրամական
խնդրոյն նկատմամբ, թող թէ շուտով, իսկ
Մեքսիկայի կառավարութիւնը որ ամեն ա-
ղաղայ գէտըրուած առջեւ ազգը պատրաս-
տելու: արարական է, իր քաղաքականութեան
հիմ հետեւեալ կետերն ընտրած է. Պատերազմ
չհրատարակել, այլ միայն բռնութիւնը բռնու-
թեամբ կը վանէ: Միանգամայն պատրաստ է
իրաւունք ընելու այն ամեն պահանջմանց որ
արդարապէս հիմնաւոր ճանչցուին: Բայց կը
մերժէ այն ամեն պայմանները որ ազգին պա-
տիւր կը նուազացնեն եւ անոր անկախու-
թիւնը վրտանդի մէջ կը ձգեն:

Մեքսիկայի մէջ թէ որ մեր այս ուղիղ դե-
տարարութիւնները չեն ճանչցուիր, թէ որ
Մեքսիկան նուազացնելու անոր երկիրն ան-
դամատելու եւ անոր ներքին քաղաքական վար-
չութիւնը անարդարութիւններու, ահ, այն ժա-
մանաւ կը ձեռ հայրենասիրութեամբ հրաւեր կը
կարգուի կերպով ընելու ձեռ որ մուսնաբ ատե-
րութիւնները, մեզ լաւ մտղ հայրենասիրութիւն:

ներք, եւ ձեռ ինչքն ու արեւը գոյնէ ի
պաշտօնաւորութիւն մարդոց եւ ազգաց ՅՂ
գտնուած արեւամեծ եւ ամենաաւելի իր-
ւունքին, այն է մեր հայրենեաց պաշտա-
նութիւնը:

Մեքսիկայի իշխաններուն չափազանե-
ապազ տեղեկութիւնները մեզ իրեն բար-
բարունք ցած ազգ մը ներկայացուցին ոչ-
խաբի:

Պաշտօնականք ինչպիսիք մեզի դէմ
կուր հանդիմանում դէմ՝ մարդկութեան օղ-
տին համար հաստատուած օրէնքներն ուս-
մարութիւնները երկրւոյն հաստատու-
թեամբ պահելով, օղ տնտեսութիւնը որուն
հիւրընկալութիւն ըրած ենք: Եւ անպիտա ազգի
մեր օրինաց հովանիին ներքեւ: Ստանկոյ կը
դրենք մեզի դէմ ուղղուած դրամատիքին
ներք, եւ կը ցուցնենք աշխարհի որ արժանի
ենք այն արդարութեան ու անկախութեան
դրոս մեր հայրերը մեզի ժառանգութիւն ի-
րաւունք են:

ՊԵՆՏԵԿՈ ՃԱՆԱԲԱՐՁ

Պարսի սկան Բաթմի լրագիրը Եւ-
րոպական երեք տէրութեանց Մեքսիկոյ
երկրաւոր մէկ կարեւոր եւ միանգամայն
շահուէտ հետեւանք կը ծանուցանէ որ
ըստ ինքեան մեծ շարժումի մը կրնայ
համարուիլ Մեքսիկայի դէմ եղած ձեռ-
նարկութեան:

Մեքսիկայի երկրը Մեքսիկայի միաց-
եալ նահանգաց հարաւային թեքսաս
նահանգին սահմանակից ըլլալով, հարա-
ւաքին նահանգներէն երեք բանալի կը
նայ դիւրութեամբ Մեքսիկայի թափու-
րա գաւառը անցնել, եւ անկէ ուղղակի
ըստ գաւառի զինով: Եւրոպական դաշնա-
կից արդար իրաւունքն ունի անոր համար իրա-
ւունքն ունի նաւահանգիստը գրաւել են:
Եւ անկով հարաւային նահանգաց նաւա-
հանգիստներուն արշարիւն ու գոցու-
թիւնը Եւրոպայի զեռն մը չունենար, եւ Մեք-
սիկայի նաւահանգիստներէն բանալի աւ-
նուիլ ու Եւրոպա տարաւին ալ չէր
ընթերցան սկզբանց չգտնուի:

Յունաստանէն եկած լուրերն հակա-
սական են:

Շերպէն փեար, 13 թուով գրուած
նամակի մը մէջ հետեւեալ կը կարդանք.
« Յունաստանի գործերը կառավա-
րութեան հաստատելու ուղղութիւն չափ ա-
զէկ ձեռ կը թար: Դժբաղդարաց հաստա-
տի լուր մը չառնուիլ Մարտի մէջ եւ
չձեռնարկելու անցած անցքերուն վրայ, ուր
արդէն կը խնդրէ ալ եղան:

Շատ կը վախճուի որ եթէ գործե-
րուն ներքեւ վիճակը տակաւին քանի մը
օր շարունակէ, որն որ հաւանական է,
ըստ որում Մարտի եւ բերքերուն տի-
րող ազատամբներն առատ պաշար ունին
անոնց դէմ պատերազմելու գոյն աւել
քերն ալ անոնց հետ կը միանան: Շե-
րպէն մէջ անցած անցքերին դատելով
հունաստանի բարեկեցաց երկիր մը ըլլալէ
հետեւ է. « Բարեկեցականութեան վրայ
խօսելն արդիւնեալ է. կառավարչի պաշտո-
նատարներն ազգոց կը դիմեն: Եթէ ներք
մէջ բաղձութիւն ձեռքարկութիւններ ե-
ղան, գաղտնիքն ու ժողովրդեան յաճա-
խած սքանչանքը գոցուեցան:

« Եւրոպի տանց վրայ կառավա-
րութեան վերջին ծայր չքաւորութիւնը:
Եւրոպականներն դէմ գրելու քանի մը
հարկը գործիանները դնուողիւ համար
հարկադրեցաւ մէկ միջոց եւ քանի մը
հարկը հարկը տարաւին Յանդային փոխ
առնելու: Եւրոպայի ձիւթատանները
գրաւ դնելով, որոնք այս պարագային մէջ
թաղին գոհարները կրնան կոչուիլ: »

Եթէ ներքին փեար, 14 թուով գրուած
նամակ մ'ալ հետեւեալ խօսքերը կրնէ.

« Եւրոպականութիւնն Մարտի մէջ
փախուած է, բայց շատ պաշար եւ յար-
ձակողներուն ունեցածէն շատ աւելի զօ-
րաւոր պաշտօնաւորական միջոցներ ունի:
Եւրոպականները բերդին զինարանին մէջ
Միլիտի հրացաններ գտան, միջոց եւ
թաղաւորական գործերուն գործածածը
հասարակ հրացաններ են: Որոշուած կե-
րուի որ հասն գործարկութեան ձեռքը եղած
1500 զորքը՝ որ ազատամբներուն վրայ

դրուած բանակն է, ցամաքի կողմէն
պարզ պաշարում մը ընելով պիտի բաւա-
կանանայ, նաւախումբն ալ ծովէն պա-
շարած է քաղաքին նաւահանգիստը: Բայց
երկրորդն ի վեր լուր եղաւ թէ պարս
փաղք քաղաքին դուրսը եղած ամրութիւն-
ներուն վրայ յարձակում պիտի ըլլայ:
Յուրի ճամբարները ձեռք անցունելու հա-
մար թէ որ թաղաւորին գործերն յա-
ջալին Յուրի ճամբարներուն արեւել, ա-
պրտամբներուն ուժը կրնայ կոտորիլ: »

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Պաւստաները գրուած թղթադրա-
մաց փոխարէն մինչեւ այս շաբթու մայրա-
քաղաք հասած մետաղեայ դրամաց դու-
մարն է 885 հազար 57 իրա եւ 97 դուրուշ:

Պարագապոսի գաղղական Քու-
ոթէ տ'Օուան լրագիրը կրնէ թէ յառա-
ջիկայ մարտին տէրութեան գաւառներուն
մէջ թղթադրամ հանելու անօրինու-
թիւնը եւ ձգուած է:

Եթէ ներքին գրուած նամակ մ'ալ կը-
սէ թէ Բ. Ղանէն Լալիլի կառավարչին
գիր գաղղի է ծանուցանելու թէ գաւառ-
ներուն մէջ թղթադրամաց չընտրու-
թիւնը մարտի մէջ չպիտի սկսի, եւ առ այ-
ժմ ուրիշ անօրինութիւններու պատ-
ճառաւ եւ ձգուած է:

Պայտերական հրամանաւ
Կալիսի տունաւորաց Քիթի պէյ
Լոֆմոյի գաղմաղամ անուանացաւ:

Պէրսիոյ կառավարչի Խուրշիդ
փաշան Էրեքէի կառավարչ անուանեցաւ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պայտերական բարեկամ կառավա-
րութեան հրամանին համեմատ երեքաբ-
թի օրը՝ փետրուար 20՝ ազգային երես-
փոխանաց եւ երեքեցական անգամակցաց
ընդհանուր ժողով գումարուեցաւ: Պատ-
րիարքարանը եւ Բ. Ղանի կառավարչ
նախագահին պարտաստեալ սահմանադրու-
թեան քննութեանը համար ուղղուած եւ
թիւն անձանց ընտրութիւնը կատարուե-
ցաւ:

Ժամը 7 1/2ին՝ 92 ժողովական ներ-
կայ գտնուելով, անմիջապէս մեծադու-
տիւ Մեքսիկէն էֆէնտին ատենը բացաւ:
Բ. Ղանի հրամանագիրը կարգադրէ
ու բացարեւելեան երեք Մեքսիկոյն էֆէն-
տին ժողովին ուղարկութիւնը հրաւիրեց
տէրութեան հրամանագրին ողջին վրայ,
ընելով. « Բ. Ղանի ձեռքէ խնդրածը
ձեռ մէջէն քանի մը անձանց վրայ վստա-
հութեան քուէ է, ուրիշ բան չէ: Երես-
փոխանական վարչութիւնը փաստաւորութեան
վրայ հիմնեալ է. թէ որ ժողովուրդ մը
փաստաւորութիւն ունենալ չպիտի, երես-
փոխանական վարչութեան ալ արժանաւո-
րութիւն չունի: ուրիշն այս սկզբունքը
ընդունելով քուէարկութեան սկզբնա-
ւորութիւն պիտի ընենք: » Ժողովին իր
համաձայնութիւնը ցուցնելով քուէար-
կութիւնը սկսաւ, եւ ներկայ գտնու-
ող ժողովականաց քուէներն ատենե-
լով բացակայ ժողովականաց զբաժն քուէ-
ներուն հետ խառնուելէ ետեւ քուէ հա-
մարի գործողութիւնը սկսաւ կատարուիլ
զիւսերն եւ ութ յառու ընդհանրեալ ձե-
ռք:

Աւերական քուէներուն թիւն էր
հարիւր եօթանասուն եւ չորս: Եւսէն
աւելի ստացողներն եղան՝

Երանեան Ստեփան պէյ	92
Մինասեան Սինա էֆէնտի	88
Երթմի Միլիլէ ալա	82
Օսեան Պարթոյ էֆէնտի	79
Ռաւսիեան Կահապետ էֆէնտի	76
Սուրենեան Յօհաննէս աղա	71
Սանուկեան Ս. Սանուկ աղա	60

Նաւաւար այս եօթն յարիւր անձին
քաղաքի կողմէն դուրսէն յանձնաժո-
ղովին անգամ հրատարակուեցան:

Բնարու թիւնը լինաւին եւս Լ.
տենապետ էֆէնտին հետեւեալ խօսքերն
ըսաւ:

« Եզգը սահմանադրութիւն մը չենք՝
ժամանակէ մը ի վեր ի գործ կը դնէր բայց
հպատակ ժողովուրդի մը վերաբերեալ
կանոնադրութիւնը պէտք է որ տէրու-
թեան կողմէն վաւերացած եւ հաստատ-
ուած ըլլայ: Տէրութիւնը այս պակա-
սութեան պատճառաւ ազգին մէջ յա-
ռաւելած երկրպառակութիւնը տեսնելով
իրեն վստահութիւնը ունեցող անձանց
խառն յանձնաժողով մը կազմեց, պաշ-
տոն տալով անոր՝ որ թէ՛ Յունաց ազ-
գին տրուած կանոնադրելու եւ թէ՛ ազգին
գործադրած սահմանադրութիւնը քննե-
լով ազգին յարմար եւ տէրութեան ընդու-
նելի կանոնադրի մը պատրաստէ: Բայ-
ն է որ Յանձնաժողովին պատրաստած սահ-
մանադրութիւնը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ
ազգին գործադրած սահմանադրութեան
վերաբերեալ թիւնը, Տէրութիւնը հայց
ազգին վրայ ունեցած հայրական խնայելի
շարժեալ ուղիք որ ոչ միայն կանո-
նադրութեան հիմնական սկզբունք մասին
այլ եւ անոր ամեն պարագաներուն մա-
սին ալ ազգը գոհ ըլլայ: ասոր համար
աս յանձնաժողովը կուզէ ազգէն, որուն
պաշտօնը պիտի ըլլայ՝ ազգին կողմէն անոր
վրայ ունեցած դիրողութիւնները տէրու-
թեան ներկայացնել: »

Երբ քուէն եւս, Լտենապետ
էֆէնտին անմիջապէս որ կայտերական կա-
ռավարութեան հայց ազգի վրայ ունե-
ցած հայրական խնամոց այս նոր եւ
մեծ ապացոյցին համար ընդհանուր ազ-
գի կողմէն շնորհակալութեան քուէ մը
արուի: Բայց ժողովականք միաբերան
երախտագիրութիւնն յայտնեցին ջեր-
մեռանք բարեկամութիւններով:

Եսկէ ետք Լտենապետ էֆէնտին
հետեւեալ անաշարկութիւնը ըրաւ:

« Եւս յանձնաժողովը կազմուած է
անկեղծ հոգով եւ երեսփոխանութիւն
մըն է, ինչպէս որ դուք ալ ազգին երեսփո-
խանութիւնն էք: Երբ, ինչպէս որ ազգը
ձեռ վրայ փաստաւորութիւն ունի, դուք ալ
պէտք է որ ձեռ ընտրած յանձնաժողովին վր-
այ փաստաւորութիւն ունենայ: Լտնք պէտք
է որ սա երեք սկզբունքը ազատութիւնը, այն
է՝ « հաւաքարկութիւն առ կայտերական
կառավարութիւն, անկախ պահպանու-
թիւն առ անդրութեանց հայրաստանաց
Ս. երեքեցաւ եւ ապահովութիւն ազգային
երեսփոխանական իրաւանց », ուրիշ բոլոր
պարագաներուն վրայ դիրողութիւն ընելու
իրաւունք ունենան: Եւ անոնք բրած դի-
ւորութիւնները ձեռ պիտի համարուին,
ինչպէս որ ձեռ վճարներն ալ ազգին
կը համարուին եւ ազգին եւս Լտնք միա-
ձայն հաւանութեամբ ընդունեց Լտն-
նապետին այս անաշարկութիւնը:

Ի վերջոյ, Լտենապետ էֆէնտին
ժողովականաց խաղաղասիրական արաժապ-
րութիւնը նկատելով՝ գեղեցիկ եւ սուղու-
յորդարանք մը ըրաւ անցեալ դժու-
թիւններն ու երկրպառակութիւնները
մոռնալով, առջի պէս եղալարական սիրով
միաբանելու, ազգին բարոյական վերբեր
գարնանելու, եւ անոր անդորութեան ու
յաւաճալիմութեանը աշխատելու: յետոյ
ինչպէս Տեղապահ արաժապեալն որ առա-
ջեական օրհնութեամբ այս սիրոյ եւ
միաբանութեան հոգեւոր ազգին մէջ հաս-
տատուիլ մտղթէ:

Տեղապահ արաժապեալն ալ քանի մը
ազգու յորդորանաց խօսքեր ընելէ ետեւ,
ոտք ելաւ եւ հանդիսաւոր Պահպանելով
օրհնեց ազգին եւ անոր խաղաղասիր ներ-
կայացողները, եւ այսպէս ժողովը վեր-
ջացաւ ժամը 11ին:

Ար յուսանք որ երեքաբար թիւն
ընդհանուր ժողովը վերջ տուաւ ազգի
մէջ ծագած որդիկ դժուրութեան:

Ար յուսանք մանաւանդ որ սահմա-

